

Energia-aiheinen kansalaiskokous

12.2.2025.

Mikko Leino

Kansalaiskokouksen tavoitteet

- Tuottaa päättäjille ja ministeriöiden valmistelutyöhön toimenpidesuosituksia
- Tuoda valmisteluun monipuolisesti tavallisten kansalaisten näkökulmia
- Tuottaa hyödyllistä tietoa energiajärjestelmästä ja kotitalouksien energian käytöstä myös niille kansalaisille, jotka eivät saaneet kutsua kansalaiskokoukseen
- Kansalaiskokouksen osallistujien tehtävänä on siksi omien näkemystensä ja kokemustensa lisäksi pohtia, mitä erilaiset ja eri taustoista tulevat suomalaiset aiheesta ajattelevat, ja mitä heidän olisi tärkeää aiheesta ymmärtää

Kansalaiskokouksen tapaamisten sisältö

1. viikonloppu 1.-2.2.

Online-tapaaminen 29.1.

- Kokouksen toiminnan ja tehtävänannon esittely
- Tutustuminen ja keskusteluun orientoituminen
- Asiantuntijoiden kuuleminen

- Asiantuntijoiden kuuleminen ja alustavien kantojen muodostaminen

- Kulutusjoustot
- Kaisun asumiseen liittyvät toimet

- Asiantuntijoiden kuuleminen ja alustavien kantojen muodostaminen

- Energiaköyhyys
- Energianeuvonta

Online-tapaaminen 12.2.

- Tilannekuvaosion muotoilu

2. viikonloppu 15.-16.2.

- Suositusten muotoilu alustavien kantojen perusteella

- Suositusten valinta
- Kannanoton viimeistely ja hyväksyntä

Kansalaiskokouksen tehtävänanto ja yhteys päätöksentekoon

- Kansalaiskokous laatii yhteisen kannanoton koskien kotitalouksien energiankulutusta ja sitä ohjaavia keinoja
- Tehtävänanto on määritelty yhdessä ohjausryhmän kanssa siten, että se palvelee politiikkatoimien valmistelua
 - Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU), Ilmasto- ja energiasstrategia,
 - EU-direktiivien (esim. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi) toimeenpano
 - EU:n sosiaalisen ilmastorahaston toimeenpano
 - Energianeuvonnan uudistukset
- Nämä ovat ajankohtaisia aiheita ministeriöissä sekä virastoissa

Kansalaiskokouksen tehtävänänto ja yhteys päätöksentekoon

- Kannanotto julkistetaan ja luovutetaan ministeriöille (ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö)
- Julkistamistilaisuus järjestetään **ma 3.3.2025 klo 13–14.15 Tiedekulman Stagella**
- Paikalle tulossa kansliapäälliköt molemmista ministeriöistä
- Tilaisuuteen toivotaan vapaaehtoisia osallistujia kertomaan kannanotosta ja prosessista
- Muut osallistujat voivat seurata tilaisuutta paikan päällä tai livestreamin välityksellä

Miten kansalaiskokous voi vaikuttaa päätöksiin?

- Kansalaiskokouksen kannanotot ovat neuvoa-antavia
- Kansalaiskokouksen suositukset antavat syötettä valmisteluprosesseihin, joita on käynnissä hallinnossa
- Kannanoton suosituksia voidaan toimeenpanna sellaisenaan tai ne voivat tarjota näkökantoja jonkin uudistuksen toimeenpanoon tai ohjelman sisältöön

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala lehdistötiedotteessa 11.2.2025

"Kansalaiskokous on tärkeä työkalu käydä keskustelua energiapolitiikasta. Jotta onnistumme ratkomaan puhtaan energian hinnan, riittävyyden sekä omavaraisuuden kysymyksiä, on tärkeää käydä keskustelua suomalaisten kanssa. Kansalaiskokouksen tuloksia hyödynnetään ajankohtaisten energia- ja ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelussa. "

Miten kansalaiskokous voi hyödyttää muita kansalaisia?

- Energiapolitiikka on tiedollisesti monimutkainen ja siihen liittyy oikeudenmukaisuuskysymyksiä
- Etenkin kansalaiskokouksen laatima tilannekuva voi auttaa muita kansalaisia ymmärtämään energiajärjestelmän perusasioita ja muodostamaan tietoon pohjautuvia mielipiteitä energiapoliittisista toimista
- Tutkimukset osoittavat, että laajempi yleisö pitää kansalaiskokousten kannanottoja luotettavina tiedonlähteinä

KANNANOTTO – ENERGIA-AIHEINEN KANSALAISKOKOUS

JOHDANTO

Tämän kannanoton on laatinut energia-aiheinen kansalaiskokous, johon osallistui 5X satunnaisotannan ja kiintiöinnin kautta valittua suomalaista. Osallistujat valittiin siten, että kutsu osallistua kansalaiskokoukseen lähetettiin 8000 satunnaisesti valitulle yli 18-vuotiaalle suomalaiselle. Kutsuun myöntävästi vastanneiden joukosta muodostettiin mahdollisimman monimuotoinen kokoonpano asuinpaikan, sukupuolen, iän sekä koulutustaustan mukaan. Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että osallistujajoukossa oli sekä omakoti-, rivi- että kerrostalossa asuvia.

Kansalaiskokous kokoontui etänä verkon välityksellä 29.1. ja 12.2. sekä kahtena viikonloppuna Helsingissä: 1.–2.2. ja 15.–16.2.2025. Ohjatun työskentelyn aikana osallistujat kuulivat asiantuntijoita, esittivät heille kysymyksiä, arvioivat huolellisesti saamaansa tietoa ja keskustelivat aiheesta pienryhmissä. Keskusteluiden perusteella he kirjoittivat kannanoton, jossa esitellään kansalaiskokouksen valitsemat keskeisimmät tosiasiat Suomen energiajärjestelmästä, sekä kokouksen suositukset koskien neljää eri aihealuetta Kannanotto on täysin osallistujien laatima, eivätkä viranhaltijat, asiantuntijat tai tutkijat osallistuneet sen kirjoittamiseen tai editoimiseen. Kannanotto perustuu osallistujien muodostamiin näkemyksiin ja perusteluihin sekä niiden puntarointiin kansalaiskokouksessa. Tekoälyä käytettiin asiantuntijakysymysten tiivistämisessä ja suositusten ryhmittelyssä sekä kielenhuollossa.

Kansalaiskokouksen järjestivät Turun yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyössä Ympäristöministeriön ja Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Kansalaiskokous hyväksyi kannanoton yhteisesti.

TILANNEKUVA: MITÄ JOKAISEN SUOMALAISEN TULISI YMMÄRTÄÄ ENERGIAJÄRJESTELMÄSTÄ?

- 1 Tosiasia
- 2 Tosiasia
- 3 Tosiasia
- 4 Tosiasia
- 5 Tosiasia
- 6 Tosiasia
- 7 Tosiasia
- 8 Tosiasia

KANSALAISKOKOUKSEN SUOSITUKSET: MITKÄ OVAT KANSALAISTEN SILMISSÄ HYVÄKSYTTÄVIÄ KEINOJA OHJATA KOTITALOUKSIEN ENERGIANKÄYTTÖÄ?

Mitä kulutusjoustonratkaisujen edistämiseksi tulisi ottaa huomioon?	Miten keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman asumiseen liittyvät politiikkatoimet tulisi toteuttaa?
<ul style="list-style-type: none">- Suositus 1- Suositus 2- Suositus 3- Suositus 4- Suositus 5	<ul style="list-style-type: none">- Suositus 1- Suositus 2- Suositus 3- Suositus 4- Suositus 5
Miten varmistetaan, ettei mikään ihmisryhmä kärsi kohtuuttomasti energianjärjestelmän muutoksesta ja energianhinnan vaihteluista?	Miten energianeuvontaa tulisi suunnata ja kehittää?
<ul style="list-style-type: none">- Suositus 1- Suositus 2- Suositus 3- Suositus 4- Suositus 5	<ul style="list-style-type: none">- Suositus 1- Suositus 2- Suositus 3- Suositus 4- Suositus 5

Kiitos keskittymisestä ja antoisia keskusteluja!

Mikko Leino
Molein@utu.fi

Tutkimusta rahoittaa strategisen tutkimuksen neuvosto

